

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโทษทางอาญาของประเทศไทย ที่ฝ่ายนิติบัญญัตินำมาใช้เป็นหลักในการลงโทษ ก็คือ โทษจำคุก (imprisonment) และปรับ (fine) ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 มีเพียง 5 สถาน อันได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ทำให้ในที่สุดแล้ว ศาลไม่มีทางเลือกอื่นที่จะนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดได้นอกจากการลงโทษจำคุก ซึ่งสถานที่หลักที่นำมาใช้ในการบังคับโทษจำคุก ก็คือ เรือนจำ (prison) ทั้งนี้ แม้จะมีการนำมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน (community based correction) อันเป็นมาตรการที่คล้ายคลึงกับมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยไม่ใช่เรือนจำ (non-custodial treatment) อันได้แก่ การคุมประพฤติ (probation) มาใช้เป็นมาตรการแทนการใช้โทษจำคุกอยู่บ้าง แต่ก็ด้วยข้อจำกัดของการคุมประพฤติที่ศาลจะนำมาใช้ได้ต่อเมื่อเป็นคดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และต้องไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ทำให้มีผู้กระทำความผิดอยู่เป็นจำนวนมากที่ศาลลงโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี และเขาเหล่านั้นมิได้มีลักษณะของผู้กระทำความผิดที่เป็นอันตรายแต่กลับต้องถูกนำไปจำคุกไว้ในเรือนจำ อันเป็นสถานที่ที่มาตรฐานในการรักษาความปลอดภัยและวินัยที่มีความเข้มงวดสูง ซึ่งหากเมื่อเทียบกับลักษณะความเป็นอันตรายของผู้กระทำความผิดบางลักษณะแล้ว ยังไม่มีความจำเป็นต้องนำผู้กระทำความผิดเหล่านี้ไปควบคุมไว้ในเรือนจำแต่อย่างใด แต่เนื่องจากกฎหมายไทยมิได้มีมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดหลากหลาย ทำให้ในท้ายที่สุดแล้วผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ต้องถูกส่งตัวเข้าไปรับโทษจำคุกในเรือนจำ ซึ่งต่อมาเมื่อจำนวนผู้ต้องโทษจำคุกในเรือนจำเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจนเกินความจุของเรือนจำ ทำให้เกิดปัญหานักโทษล้นเรือนจำตามมา

จากปัญหาดังกล่าวแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในปัจจุบัน มุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยในส่วนของ การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนั้น ได้มีแนวคิดในการพัฒนา มาตรการลงโทษที่มีระดับความรุนแรงน้อยกว่าการจำคุก แต่เข้มงวดกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ ที่เรียกว่า “มาตรการลงโทษระดับกลาง” ซึ่งค่าคุมประพฤติแบบเคร่งครัดหรือการคุมประพฤติแบบ

ค่ายทหาร (probation boot camp) ก็เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการดังกล่าว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา และอังกฤษ ได้นำมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งช่วยลดปัญหา ความแออัดในเรือนจำและลดงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐ ทำให้เกิดผลดีแก่สังคมรวมทั้งผู้เสียหายด้วย

ในประเทศสหรัฐอเมริกาใช้มาตรการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร โดยพิจารณาจากโทษจำคุกที่จะลงส่วนใหญ่ไม่เกิน 5 ปี และเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกหรือเคยกระทำความผิดมาแล้วแต่ไม่ใช่ความผิดที่ร้ายแรง ซึ่งนำมาใช้เกือบทุกประเภท เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ฐานวิ่งราวทรัพย์ ฐานบุกรุกในเคหสถาน ฐานพกพาอาวุธโดยไม่ได้รับอนุญาต ฐานขับรถยนต์ประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เป็นต้น ส่วนความผิดที่ไม่นำมามาตรการดังกล่าวมาใช้ คือ อาชญากรรมขั้นรุนแรง ได้แก่ การฆ่าผู้อื่น การลอบวางเพลิง การกักขังหน่วงเหนี่ยว เป็นต้น

นอกจากประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ประเทศแคนาดาและประเทศอังกฤษก็นำมาตรการดังกล่าวมาใช้เช่นกัน โดยประเทศอังกฤษได้นำมาตรการนี้มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน ซึ่งมีอายุระหว่าง 18-21 ปี เพื่อแก้ไขฟื้นฟูนิสัยไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

ในส่วนของประเทศแคนาดา ได้กำหนดให้เป็นมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่เรียกว่า “การลงโทษในชุมชน (community punishment)” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กับการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกไม่มากนักและนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีโทษจำคุกน้อยกว่า 2 ปี ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลมลรัฐ โดยในมลรัฐออนตาริโอ ได้เริ่มดำเนินการฝึกอบรมวินัยอย่างเข้มงวดสำหรับเยาวชนที่กระทำความผิดขึ้น ในปี ค.ศ. 1995 เรียกว่า “project turnaround” ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมแบบทหารที่สร้างขึ้นเพื่อให้เยาวชนสนใจทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ แต่ทั้งนี้ ผู้พิพากษาไม่มีอำนาจส่งเยาวชนไปเข้าค่ายทหาร โดยตรง แต่อาจออกคำสั่งให้ไปควบคุมตัวในสถานที่ที่ปลอดภัยหรือเป็นเรือนจำที่ไม่มีความแน่นอนมากนัก

ส่วนประเทศไทยในปัจจุบัน ได้มีการนำมาตรการดังกล่าวมาปฏิบัติในการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยครูฝึกทหารในโครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ซึ่งไม่เหมือนกับมาตรการในต่างประเทศเสียทีเดียว เพราะเป็นการนำระบบบังคับรักษาซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม

จากการที่ประเทศไทยได้ใช้การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหาร โดยการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร เพื่อบำบัดรักษาพัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติด ถือเป็น การลดและป้องกันอาชญากรรมซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ส่งผลดีต่อตัวผู้กระทำความผิดและสังคม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยถึงการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดแบบฝึกค่ายทหาร (correctional boot camp) ที่ใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีอาญา

ของต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีการของสถานที่ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่เรือนจำในประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายอาญาวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 (1)
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร และการใช้การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหารในต่างประเทศและประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่จะใช้ค่ายทหารมาเป็นสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2
4. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขกฎหมายเพื่อปรับใช้กับการจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารเพื่อเป็นสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำผู้กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย

1.3 สมมติฐานการศึกษา

เนื่องจากปัจจุบันเกิดปัญหามีนักโทษเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและทางเลือกหลักของบทลงโทษตามกฎหมาย คือ การจำคุก และสถานที่จำคุกหลัก คือ เรือนจำ ดังนั้น จึงทำให้เกิดปัญหาตามมา ก็คือ จำนวนผู้กระทำความผิดในหลาย ๆ ความผิดมีจำนวนมาก จึงเกิดปัญหานักโทษล้นเรือนจำ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากรัฐจะต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ต้องขังในแต่ละเดือนเป็นจำนวนหลายล้านบาท โดยผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นคดีอาชญากรรม

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้นำหลักการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรมเท่านั้น เมื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์การนำสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำมาใช้ จะเห็นได้ว่ามาตรา 89/2 ยังคงมีข้อบกพร่องอยู่ เนื่องจากหลักเกณฑ์นั้น คล้ายคลึงกับการพักการลงโทษที่เป็นผลดีกว่า อีกทั้งสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำตามกฎกระทรวงระบุไว้ว่าเป็นสถานที่ใดให้ปลัดกระทรวงเป็นคนประกาศ แต่ปัจจุบันก็ยังไม่เคยมีการประกาศว่าให้สถานที่ใดเป็นสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ

ดังนั้น จึงเสนอให้สถานที่ค่ายทหารมาเป็นสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำเพื่อให้มาตรา 89/2 สามารถใช้ได้จริง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาค้นคว้าระบบการจำคุก โดยการใช้สถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ และมาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหารของประเทศไทย โดยจะทำการศึกษาค้นคว้าควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหาร ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษ ระดับกลางที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาและทำการศึกษาของประเทศอังกฤษ และประเทศแคนาดา เพื่อนำมาปรับปรุงหลักเกณฑ์กฎหมายไทยในการควบคุมภายในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 โดยศึกษากรณีการจำคุกค่ายทหารเพื่อเกิดประโยชน์แก่ผู้กระทำความผิดในการกลับคืนสู่สังคมต่อไป

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาสารนิพนธ์ฉบับนี้ อาศัยวิธีการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จากตัวบทกฎหมาย หนังสือ วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ และข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงหลักเกณฑ์วิธีการของสถานที่ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช่เรือนจำในประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 (1) และกฎกระทรวงกำหนดสถานที่อื่นที่ใช้ในการ กักขัง จำคุก หรือควบคุมตัวผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ซึ่งต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด พ.ศ. 2552
2. ทราบถึงแนวความคิด ทฤษฎี หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร และการใช้การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหารในต่างประเทศและประเทศไทย
3. ทราบถึงปัญหาที่จะใช้ค่ายทหารมาเป็นสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2
4. ทราบถึงแนวทางการแก้ไขกฎหมายเพื่อปรับใช้กับการจำคุกผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารเพื่อเป็นสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำผู้กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย